

Inhoud

pagina 2

Samenvatting van het onderzoek naar het landelijk kader veiligheidshuizen en de visie van het Veiligheidshuis Zuid-Holland Zuid.

pagina 3

Interview met Bram van Hemmen, burgemeester van Sliedrecht en bestuurlijk trekker 'personen met verward gedrag'.

pagina 4

Conferentie kindermishandeling: Strafrechtelijk ingrijpen kan geweld juist stoppen. Een verslag.

Column: KOPP-kind

Redactie: communicatiebureau HollandSpoor

Het nut van netwerken en complexe casussen bij derde bestuurdersatelier

"Mike werd geboren met een zuurstoftekort waardoor hij een licht verstandelijke beperking heeft. Toen hij drie was, liep zijn vader weg. Op de middelbare school kon hij niet meekomen. Nu is Mike 23 jaar en heeft hij een strafblad. Criminelen als Mike weten niet goed wat ze doen, maar willen wel ergens bij horen, er toe doen en daar komt het belang van het Veiligheidshuis bij om de hoek kijken."

Peter Winkelman: "Veiligheidshuis uitstekende plek voor verbinding van zorg en veiligheid"

Vorige maand vond het derde bestuurdersatelier van het Veiligheidshuis Zuid-Holland Zuid plaats. Op de agenda onder andere de O3MP aanpak en de rol en positie van de jeugdstellingen.

Met deze woorden opende Peter Winkelman, portefeuillehouder integrale aanpak kindermishandeling en jeugdgroepen bij het ministerie van Veiligheid en Justitie, medio mei het derde bestuurdersatelier van het Veiligheidshuis Zuid-Holland Zuid. Hij noemde het Veiligheidshuis een "uitstekende plek voor de verbinding van zorg en veiligheid".

Verbeterpunten

Volgens hem zijn de Veiligheidshuizen goed op weg. Verwijzend naar het recent gepubliceerde rapport van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) zegt hij dat er echter nog wel verbeterpunten zijn. Zo weten wijkteams en zorginstanties soms nog niet wat de Veiligheidshuizen doen. "En hoe zorgen we ervoor dat de informatievoorziening optimaal wordt zodat de Veiligheidshuizen effectief casussen kunnen aanpakken en jongeren zoals Mike beter geholpen worden?"

In de vier workshops kwam de aanpak O3MP (ontwrichtende, ongrijpbare, ondoorgroendelijke multi-problematiek) aan bod, alsmede de aanpak complexe familienetwerken met een Roma achtergrond, de rol en positie van de gecertificeerde instellingen (per 1 januari 2015 moeten instellingen die in opdracht van de gemeente de jeugdbescherming en jeugdreclassering uit willen voeren daartoe gecertificeerd zijn) en werd de film 'Lieve Mama' over een manisch depressieve moeder vertoond. [Klik hier](#) voor een impressie van het bestuurdersatelier.

[Lees verder op de volgende pagina »](#)

2015 in beeld:

Dit [jaaroverzicht](#) geeft u een beeld van ons unieke werk in 2015. De cijfers per gemeente zijn terug te vinden in het [gezamenlijk Veiligheidsbeeld](#).

In gesprek tijdens derde bestuurdersatelier

Vervolg van pagina 1,
 'Het nut van netwerken en complexe casussen
 bij derde bestuurdersatelier' »

Kritiek netwerken

De ochtend werd afgesloten met een lezing van Pieterjan van Delden, senior adviseur bij Andersson Elffers Felix, over de 'Spankracht van Samenwerking' en de voordelen en valkuilen van netwerken. Hij constateert een toename van netwerken in de publieke sector, met name op specialistisch niveau (waaronder dus het Veiligheidshuis). Hij noemt netwerken weliswaar instrumenten voor betere samenwerking en samenhang, maar plaatste ook een paar kritische noten. Zo ligt verkokering op de loer, hebben net-

werken niet altijd alles en iedereen in beeld en hebben ze vijf tot vijftien jaar nodig om te rijpen. Over het Veiligheidshuis zei hij: "Het is inmiddels een staande structuur waar nog steeds spanning aanwezig is. Met name of het Openbaar Ministerie voldoende aanwezig is." Vier principes zijn volgens Van Delden, die promoveerde op de samenwerking in de publieke dienstverlening, belangrijk voor een optimaal functioneren: de interne balans (het Veiligheidshuis moet lokale teams voeden), het beperkt houden van het aantal netwerken, het koppelen van bestaande netwerken en het opzoeken van een relatie met burgers. "Zet burgers in een panel, leg ze casuïstiek voor en vraag dan wat zij er van vinden."

Onderzoek landelijk kader veiligheidshuizen

Veiligheidshuis: dé plek waar straf en zorg samenkomen

Meer focus op complexe casuïstiek en gemeenten die de regierol op zich hebben genomen zijn de belangrijkste ontwikkelingen binnen de veiligheidshuizen. Dit blijkt uit onderzoek van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum van het Ministerie van Justitie.

Doel van dit onderzoek ([lees hier het rapport](#)) was, naast inzicht krijgen, erachter komen of het landelijk kader een toereikend handvat biedt voor het functioneren van veiligheidshuizen. Dit kader was volgens het ministerie nodig vanwege de ontwikkelingen in de directe omgeving van veiligheidshuizen. Denk aan de decentralisaties, de ontwikkeling van justitiële werkprocessen en veranderingen zoals de opzet van jeugdbeschermingstafels en de start van de nieuwe Veilig Thuis organisaties.

Grote verschillen

In de praktijk leidt het 'Landelijk Kader Veiligheidshuizen' tot convergentie én divergentie. Zo is de focus van veiligheidshuizen op complexe casuïstiek duidelijk toegenomen. Gemeenten hebben in korte tijd een belangrijke regierol op zich genomen binnen de veiligheidshuizen.

Divergentie zit vooral in de grote verschillen in functies die veiligheidshuizen vervullen, de werkwijzen die ze hanteren en de wijze waarop ze verbanden leggen met de sterk veranderende omgeving.

Verbinding

Kijkend naar de regio Zuid-Holland Zuid is de focus er zeker, zegt Inske van der Vaart, manager van het Veiligheidshuis in deze regio.

"Onze toegangspoort is anders geworden", stelt zij. "We beoordelen de urgentie van iedere casus. Past de casus niet op één van onze tafels, is deze niet [complex](#), dan geven we het terug met een advies."

Volgens het rapport is een gevolg van die focus dat het aantal behandelde casus in een aantal gevallen sterk is gedaald. Het is niet duidelijk of dit heeft bijgedragen aan de 'onzichtbaarheid' van het Veiligheidshuis, waarover veel personen volgens de onderzoekers spreken. Die onzichtbaarheid is volgens Van der Vaart niet aan de orde in Zuid-Holland Zuid. "Men weet ons te vinden en wij hebben ervoor gezorgd dat wij in beeld zijn. In deze regio hebben wij gezegd: we gaan dit met elkaar doen. Alle zeventien gemeenten zijn al sinds 2010 aangesloten en ook de sociale teams weten ons te vinden."

Procesregisseur

Onder betrokkenen bestaat volgens de onderzoekers brede overeenstemming dat "juist in de focus op complexe casuïstiek de veiligheidshuizen hun meerwaarde kunnen realiseren". En dat veiligheidshuizen hiervoor de logische plek zijn juist omdat deze functie nergens anders belegd is. Veiligheidshuizen laten volgens het rapport in veel geval-

len zien dat ze dé plek vormen waar een procesregisseur gevonden kan worden als diverse partijen (straf, zorg en gemeenten) moeten samenwerken. Van der Vaart: "Het Veiligheidshuis verbindt. Wij kunnen expertise bijeenbrengen en informatie verstrekken." Het Veiligheidshuis is volgens het onderzoek echt iets van gemeenten geworden. Wel blijkt de governance structuur zeer diffuus. Zowel als het gaat om de sturende rol, die nog als te beperkt wordt gezien, van regionale stuurgroepen als de vele andere besturende en adviserende organen.

Wettelijke verankering

Van der Vaart pleit dan ook voor een wettelijke verankering van het Veiligheidshuis "zodat we alles beter kunnen regelen en organiseren". Als voorbeeld noemt zij het delen van informatie bij domeinoverstijgende, complexe problematiek.

Aanpassing aan het Landelijk Kader wordt nu niet wenselijk geacht, want zo stelt het onderzoek: "Velen zijn van mening dat het nodig is om de situatie even aan te kijken, omdat veel transities in en rond de veiligheidshuizen zich nog niet hebben uitgekristalliseerd."

Het ministerie van Veiligheid en Justitie en de Vereniging van Nederlandse gemeenten stellen voor om het onderzoek eind juni te bespreken in de Landelijke Stuurgroep Veiligheidshuizen. De bijeenkomst zal dan geheel in het teken staan over de ontwikkeling van de veiligheidshuizen en de toekomstvisie.

Het onderzoek wordt eind juni besproken in de landelijke Stuurgroep Veiligheidshuizen, samen met een onlangs afgeronde [toekomstverkenning](#) die schetst hoe veiligheidshuizen zich vanuit gemeentelijk perspectief kunnen ontwikkelen.

"Sluit het systeem aan op de casus, niet andersom"

Parallel aan een landelijk onderzoek hebben de regio's Zuid-Holland Zuid en Rotterdam-Rijnmond eigen onderzoek gedaan naar verwarde personen. Een interview met Bram van Hemmen, burgemeester van Sliedrecht en bestuurlijk trekker 'personen met verward gedrag'.

Was een landelijk onderzoek naar verwarde personen niet voldoende?

"Onze regio kende vorig jaar een stijging van het aantal verwarde personen van 28 procent. Wij wilden weten waar die stijging vandaan kwam en wilden ermee aan de slag. Het landelijke onderzoek liet bovendien langer op zich wachten."

De regio 'Rotterdam-Rijnmond en Zuid-Holland Zuid' heeft volgens u de focus van het landelijk Aanjaagteam Verwarde Personen. Geldt de regio als voorbeeld voor heel Nederland?

"Het aanjaagteam gaat de diepte in met een zestal verdiepingsregio's om te werken aan een sluitende aanpak voor mensen met verward gedrag. Wij zijn één van die verdiepingsregio's. Het aanjaagteam is onder de indruk van de

initiatieven die er in onze regio lopen en van de bevoegdheid en motivatie waarmee betrokkenen hieraan werken. Het aanjaagteam wil de verdiepingsregio's ondersteunen in hun aanpak en leren van alle initiatieven en activiteiten die in deze regio's al plaatsvinden."

Zoals?

"De bredere inbedding voor specifieke pilots als vervoer of forensische zorg, het beschikbaar stellen van kennis en netwerken over aanpakken elders uit het land en de uitwisseling met bestuurders uit de andere verdiepingsregio's."

Het onderzoek in de regio heeft geleid tot een actieprogramma voor de continuïteit van forensische en intensieve zorg. Hoe waarborg je die continuïteit?

"Het gaat om versterking en verbinding van landelijke en regionale expertise, ervaring en mogelijkheden. Het programma wordt uitgevoerd in verbinding met andere (gemeentelijke) programma's zoals het Programma Eerder Thuis en programma's van andere gemeenten in de regio, maar ook met het landelijk programma continuïteit van zorg of het Verbeterplan Openbaar Ministerie (n.a.v. van de Commissie Hoekstra). Hiertoe is een regionaal bestuurlijk team ingesteld waarin alle partijen zijn vertegenwoordigd en waarin de verschillende lijnen samenkomen. Ik ervaar veel commitment in deze groep."

Welk actiepunt heeft wat u betreft prioriteit?

"Het realiseren van een sluitende aanpak en een goede doorstroming van een forensische setting naar het reguliere kader. We hebben het hier over personen die zorg ontvangen in het kader van een strafrechtelijk traject en uiteindelijk door moeten vloeien naar de reguliere zorg. Een strafrechtelijk traject is eindig, maar daarmee stopt de behoefte aan passende zorg niet automatisch."

Hoe staat het nu met die sluitende aanpak?

"De samenwerking kan altijd beter. Instanties moeten elkaar soms eerder vinden. Er is soms bijvoorbeeld behoefte aan een adequatere informatie-uitwisseling tussen instanties zodat de juiste zorg geboden kan worden. Daarbij worden de geldende privacyregels vaak als beperkend ervaren, dus de mogelijkheden daartoe worden nader bestudeerd."

Hoe zal de aanpak van verwarde personen er in de toekomst concreet anders uitzien?

"Door de decentralisatie hebben gemeenten meer ruimte voor maatwerk. Verbindingen binnen de hulpverlening zullen anders georganiseerd zijn, alsmede de informatievoorziening naar de politie toe. Dat betekent dat je soms niet gelijk moet beginnen over de privacy van iemand maar gewoon moet gaan helpen en dat verwarde personen in de toekomst niet meer geboeid in een ambulance vervoerd worden naar een psychiatrische instellingen maar in specialistisch vervoer zoals de Psycholance."

Wat wordt de grootste hobbel op de weg in de nieuwe aanpak verwarde personen?

"De discussie over de verdeling van de rekening wordt spannend. Nu al worden burgemeesters geconfronteerd met specifieke verwarde personen die behandeld moeten worden, maar waarvoor de GGZ geen behandelmethodes heeft of geen geld. We moeten mensen helpen en dan achteraf bekijken wie betaalt. Sluit het systeem aan op de casus, niet andersom."

Column

Inske van der Vaart

KOPP-kind

Sophie is een Kind van een Ouder met Psychiatrische Problemen. Ze is een gewoon kind in een ongewone thuissituatie. Toen ze nog thuis woonde, hield ze alles draaiende in het gezin. Maar nooit draaide het om haar. Tijdens het bestuurdersatelier in mei liet Sophie, heel puur, haar indringende verhaal zien in een door haar zelf gemaakte film. Hierin vertelt ze over haar eenzaamheid, haar verantwoordelijkheidsgevoel en de hulpverlening die zich alleen concentreerde rondom haar manisch depressieve moeder en niet rondom het gehele gezin. Sophie: een kind, studente en inmiddels een jongvolwassene die niet de aandacht en begeleiding heeft gehad die in deze situatie zo broodnodig is.

Ongeveer 577.000 Nederlandse kinderen onder de 18 jaar hebben een ouder met een psychische aandoening of verslaving. Deze kinderen lopen een aanzienlijk risico om zelf ook zulk soort problemen te krijgen.

Met de landelijke aandacht voor personen met verward gedrag is gelukkig ook de aandacht gegroeid voor de ontwikkeling van verschillende interventies voor deze kinderen. KOPP-kinderen zelf zeggen behoefte te hebben aan informatie over de ziekte van hun ouder(s) en (sociale) ondersteuning. Hier kunnen we in de aanpak binnen onze tafels goed rekening mee houden. Zo wordt in het geval van Sophie niet alleen de moeder geholpen maar wordt gekeken naar de hele omgeving en indien nodig ingegrepen. Het Veiligheidshuis is er voor het hele gezin, en juist voor dit soort complexe casussen.

*Hartelijke groet,
 Inske van der Vaart
 manager Veiligheidshuis Zuid-Holland Zuid*

Strafrechtelijk ingrijpen kan geweld juist stoppen

Zorgprofessionals blijken terughoudend in het melden van kindermishandeling, terwijl bestuursrechterlijke en strafrechtelijke interventies het geweld juist kunnen stoppen. Een spanningsveld, dat centraal stond tijdens de conferentie kindermishandeling medio april.

Eline Kortman van de Dienst Gezondheid en Jeugd

Vanwege het beroepsgeheim en uit terughoudendheid wordt kindermishandeling niet altijd gemeld bij de juiste instanties. Toch kunnen bestuursrechterlijke en strafrechtelijke interventies juist een einde maken aan het geweld. Anneke Roolker, implementatiemanager Veilig Thuis Rotterdam-Rijnmond, zegt dan ook: kindermishandeling is crimineel. "Wat door sommigen wordt gezien als opvoedkundig probleem, kan in de praktijk vaak worden aangemerkt als misdrijf." Volgens haar moeten hulpverleners altijd de basisbehoefte van kinderen in hun achterhoofd houden: veiligheid. "Wees alert, handel niet alleen en doe wat in het belang is van het kind."

Angst onder professionals

Bij een vermoeden van kindermishandeling kan een melding worden gedaan bij Veilig Thuis of de politie. Pauline Klomp, programmanager huiselijke geweld en kindermishandeling bij de nationale politie, merkt dat er bij professionals angst bestaat om naar de politie te stappen. Volgens haar kan het inschakelen van de politie soms net dat ene zetje zijn, waardoor hulp toch wordt geaccepteerd. Aangifte doen is niet altijd nodig. Indien hier wel toe wordt overgegaan start er een opsporingsonderzoek. Klomp benadrukt dat het belang van het kind altijd voorop moet staan.

Tijdelijk huisverbod

Het belang van het kind is ook het uitgangspunt van het tijdelijk huisverbod. Deze maatregel kan

door burgemeesters worden opgelegd als er sprake is van ernstig of onmiddellijk gevaar in de zin van huiselijk geweld of kindermishandeling. In de eerste interactieve sessie gaf Sara Eddy, beleidsmedewerker huiselijk geweld bij de GGD Rotterdam-Rijnmond, samen met Eline Kortman van de Dienst Gezondheid en Jeugd Zuid-Holland Zuid, tekst en uitleg. Zowel in Zuid-Holland Zuid als in Rotterdam-Rijnmond zijn de ervaringen met het tijdelijk huisverbod positief.

Katinka Lunnemann van het Verwey-Jonker Instituut

Canadees model

De tweede interactieve sessie ging over geweld en echtscheiding. Katinka Lunnemann van het Verwey-Jonker Instituut pleitte voor een Canadees model. Hierbij gaat het kindperspectief altijd voor het recht van de ouders om hun kind te zien. Het geweld hoeft daarnaast niet bewezen te zijn, maar wel aannemelijk gemaakt te worden.

Het volledige verslag leest u [hier](#).